

Markus Nordbäck & Ville Salonen

**SAIRAAHOITAJAOPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN TOTEUTUMI-
NEN TERVEYSKESKUKSEN SAIRAALAOsASTOILLA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Hoitotyön koulutusohjelma
Joulukuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2016	Tekijä/tekijät Markus Nordbäck Ville Salonen
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Työn nimi SAIRAANHOITAJAOPISEKELIJOIDEN OHJAUKSEN TOTEUTUMINEN TERVEYSKESKUKSEN SAIRAALAOSTOILLA		
Työn ohjaaja Arja Liisa Ahvenkoski		Sivumäärä 30 + 4
Työelämäohjaaja Hannele Tikkakoski-Alvarez		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta heidän harjoittelujaksoltaan terveyskeskussairaalan osastoilla. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskokemuksista ja hyödyntää tuotettua tietoa opiskelijaohjauksen kehittämistyössä vahvistamalla ennestään toimivia asioita, sekä puuttamalla ongelmakohtiin rakentavasti.</p> <p>Opinnäytetyön tietoperusta sisälsi tietoa ohjatusta harjoittelusta ja opiskelijaohjauksesta. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja tiedonkeruu tehtiin avoimella kyselylomakkeella. Kysely lähetettiin Webropol-kyselynä sähköpostitse kahdeksallekymmenelle sairaanhoitajaopiskelijalle. Kysely lähetettiin sairaanhoitajaopiskelijoille neljä kertaa. Analysoimme aineiston induktiivista sisällönanalyysiä käyttäen.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan sairaanhoitajaopiskelijat kokivat oman ohjaajan antaman ohjauksen terveyskeskussairaalan osastoilla hyvänä ja palautteen saamisen tärkeänä. Muiden työntekijöiden ohjauksessa koettiin puutteita. Oman ohjaajan ohjausmotivaatio oli vaihteleva. Tiedonantajien mielestä opiskelijaohjausta voitaisiin kehittää ohjaajan rohkealla palautteen antamisella, työyhteisön avoimuudella ja myönteisellä asenteella opiskelijoita kohtaan sekä ohjaajan valinnalla.</p> <p>Jatkotutkimushaasteina pidämme edelleen opiskelijoille tehtäviä tutkimuksia. Tutkimuskohdeena voisivat olla opiskelijat, mutta menetelmänä voisi käyttää teemahaastattelua. Lisäksi erittäin mielenkiintoista olisi tehdä tutkimus toisesta näkökulmasta eli hoitajien näkökulmasta, mitä he ovat mieltä ohjaustaidoistaan ja mitä puutteita he kokevat opiskelijaohjauksessa.</p>		
Asiasanat Ohjaaja, ohjattu harjoittelu, opiskelijaohjaus, sairaanhoitajaopiskelija		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2016	Author Markus Nordbäck Ville Salonen
Degree programme Degree programme in nursing		
Name of thesis Nursing Student Guidance Realization in Health Center Hospital Departments		
Instructor Arja Liisa Ahvenkoski		Pages 30 + 4
Supervisor Hannele Tikkakoski- Alvarez		
<p>Purpose of this study was to describe nursing students' experiences on guidance in their training period in health center wards. The aim of the thesis is to provide information on nursing students' experiences of supervising and exploit the data generated in the development of student guidance by strengthening the things already functioning, as well as addressing the problems in a constructive manner.</p> <p>Thesis theoretical framework was containing information about the supervised practical training and student counseling. The research was conducted as a qualitative study and data collection was carried out by using an open questionnaire. The questionnaire was sent by Webropol e-mail to twenty nursing students. The questionnaire was sent to nurse students four times. We analyze of the material by applying inductive content analysis.</p> <p>The results indicated that nursing students felt that the supervising by their own field supervisor in the health care center was good and important for obtaining feedback. Guidance given by other workers under the they experienced deficiencies. In their own field supervisor's motivation was mixed. Respondents considered student guidance could be developed in by good administration of feedback, transparency in the workplace and a positive attitude towards students, as well as the choice of the field supervisor.</p> <p>As further research challenges we consider research studies on students. Research subjects could be students, but as the method interviews could be used. In addition, a very interesting thing would be to do research from another perspective, from the perspective of the nurses what they think of their supervision skills and what deficiencies they experience in the guidance of the student.</p>		
Key words Field supervisor, supervised practice, student guidance, nursing student		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 OHJATTU HARJOITTELU	3
2.1 Sairaanhoitajaopiskelija ohjatussa harjoittelussa	3
2.2 Ohjaaja ohjatussa harjoittelussa	5
2.3 Opettaja ohjatussa harjoittelussa.....	6
3 OPISKELIJA OHJAUS.....	8
3.1 Opiskelijaohjauksen tehtävät.....	8
3.2 Edellytykset laadukkaalle opiskelijaohjaukselle	10
3.3 Opiskelijaohjauksen esteet ja ongelmat	11
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	13
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	14
5.1 Toimintaympäristö ja kohderyhmä.....	14
5.2 Tutkimuksen lähestymistapa	14
5.3 Aineiston keruu.....	15
5.4 Aineiston analyysi	16
6 TUTKIMUSTULOKSET	18
6.1 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta	18
6.2 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kehittämis ehdotuksia opiskelijaohjauksesta	19
7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA ETIIKKA	21
7.1 Opinnäytetyön luotettavuus.....	21
7.2 Opinnäytetyön eettisyys	22
8 POHDINTA	24
8.1 Tulosten tarkastelua	24
8.1.1 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta	24
8.1.2 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kehittämis ehdotukset opiskelijaohjaukseen ...	25
8.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimushaasteet.....	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Sairaanhoitajaopiskelijan työssä oppiminen eli ohjattu harjoittelu on yksi ammatillisen koulutuksen osa-alue, jota säätelevät laki ja asetukset sekä suoritettavan tutkinnon perusteet. Oppimiskokonaisuus muodostuu koulun teoriaopetuksesta ja käytännön harjoittelusta oman alan töissä. Tällöin koulun lisäksi työpaikalla ja työpaikkaohjaajalla on suuri vastuu opetustyöstä. Ohjattu harjoittelu on aina tavoitteellista toimintaa ja opiskelua, jossa opiskelijalla, työpaikkaohjaajalla ja opettajalla on omat roolinsa. Opiskelija suorittaa tällöin erilaisia työtehtäviä lähtötasoon ja tavoitteisiin liittyen työpaikkaohjaajan seurannan alla. Tämän myötä työpaikkaohjaajalla tulee olla kattava tietoperusta alaa kohtaan ja ymmärrys oppimisen kokonaisuudesta, jotta hän ohjaajana pystyisi tukemaan opiskelijan oppimista harjoittelun eri vaiheissa. (Frisk 2010.)

Ohjaajalla tarkoitetaan hoitotyössä työskentelevää hoitotyöntekijää. Sairaalat ja muut hoitotyön toimintayksiköt velvoittavat ohjauksen toteuttamiseen omissa säännöissään. Ohjaaja voi johtaa, opettaa, tarkkailla tai tehdä mukana opiskelijan kanssa harjoitteluun kuuluvia työtehtäviä. Ohjaajan tuntiessa oman roolinsa hän pystyy visioimaan suhteensa opiskelijaan ja luomaan oivalliset oppimistilanteet opiskelijan tavoitteiden saavuttamiseksi. Onnistunut opiskelijaohjaus luo edellytykset laadukkaalle ohjatulle harjoittelulle ja sillä on positiivinen merkitys opiskelijan kehittymisen kannalta. Onnistunut harjoittelu jättää hyvän mielen niin opiskelijalle kuin ohjaajalle. Laadukas opiskelijaohjaus edesauttaa opiskelijan siirtymistä koulusta työelämään. (Kajander 2007.)

Tämä opinnäytetyö on tilaustyö Kokkolan terveyskeskukselle. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia heidän harjoittelujaksoltaan terveyskeskuksen sairaalaosastoilla. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskokemuksista ja hyödyntää tuotettua tietoa opiskelijaohjauksen kehittämistyössä vahvistamalla ennestään toimivia asioita ja puuttumalla rakentavasti ongelmakohtiin.

Teemme aiheesta laadullisen tutkimuksen ensimmäisen ja toisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoille, jotka ovat suorittaneet ohjatun harjoittelun terveyskeskuksen sairaalaosastoilla. Perustelemme laadullisen näkökulman valintaa sillä, että laadullisella tutkimuksella saadaan rikasta ja kokemusperäistä tietoa tutkittavalta kohderyhmältä. Kvantitatiivinen eli määrällinen

tutkimus toimisi tutkimuksessamme, mutta ongelmaksi koituisi saada tarpeeksi kattava määrä vastauksia, millä on merkitystä tutkimuksen luotettavuuteen. Toteutimme aineistonkeruun avoimella kyselyllä, jotta saimme mahdollisimman rehellisiä ja kattavia vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Analysoimme tulokset induktiivisella sisällönanalyysillä. Työssämme käytämme käsitettä opiskelija, jolla tarkoitamme sairaanhoitajaopiskelijaa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013.)

Koemme, että tutkimuksella on merkitystä opiskelijaohjauksen kehittämisen kannalta. Onnistunut harjoittelu ja mielekäs kuva harjoittelupaikasta innostavat opiskelijaa ottamaan työnsä tosissaan ja hakemaan mahdollisesti töihin omaan harjoittelupaikkaansa. Hyvällä ohjauksella ja opiskelijamyönteisellä asenteella on opiskelijan kehittymisen lisäksi positiivinen vaikutus hyvien työntekijöiden palkkaamisen kannalta.

.

2 OHJATTU HARJOITTELU

Ammattikorkeakoulussa opiskellessa työympäristössä tapahtuvaa oppimista ja opintojaksoa kutsutaan ohjatuksi harjoitteluksi (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011). Ohjattu harjoittelu on olennainen osa kasvamista kohti terveydenhuollon ammattihenkilöä. Ohjattu harjoittelu luo puitteet soveltaa tietoa ja osaamista aidoissa hoitoalan ympäristöissä, toimintayksiköissä ja tilanteissa. (Opetusministeriö 2006.)

Sairaanhoitajakoulutus sisältää kolmanneksen ohjattua harjoittelua, joka on osa opetussuunnitelmaa. Ohjattu harjoittelu tapahtuu erilaisissa terveydenhuollon toimintayksiköissä ammatikorkeakoulun hyväksymissä toimintaympäristöissä perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa. Harjoittelun tarkoituksena on käytännön työn ja teoreettisen tietoperustan yhdistäminen. Lisäksi harjoittelun avulla perehdytetään hoitotyön opiskelijaa työtehtäviin, jotka ovat hänen ammattitaitonsa kannalta keskeisiä. Ohjaus on sopimusperusteista, ja se tapahtuu koulutuksen tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. (Kukkola 2008.) Seuraavassa määrittelemme, mitä tarkoitamme sairaanhoitajaopiskelijalla, työelämän ohjaajalla sekä ohjaavalla opettajalla.

2.1 Sairaanhoitajaopiskelija ohjatussa harjoittelussa

Sairaanhoitajan koulutus kestää kolme ja puoli vuotta ja on laajuudeltaan 210 opintopistettä josta 90 opintopistettä, vähintään 60 opintopistettä suoritetaan käytännön työelämässä ohjatuna harjoitteluna (Opetusministeriö 2006). Loput on jaettu perusopintoihin, ammattiopintoihin ja vapaasti valittaviin opintoihin sekä opinnäytetyöhön, joka on laajuudeltaan 15 opintopistettä. Opiskeluiden alussa keskitytään hoitotyön perustaitoihin sekä teoreettiseen opiskeluun. Opiskelun aikana opiskelija perehtyy hoitotyön arvoperustaan ja lainsäädäntöön. Käytännön harjoittelujaksojen avulla rakentuu sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatti-identiteetti. Sairaanhoitajan osaaminen edellyttää tiettyä tieto- ja taitotasoa, johon pyritään käytännön harjoittelulla. Ohjatussa harjoittelussa opiskelijalla on mahdollisuus toteuttaa koulussa opittua teorian tietoa. (Stolt 2011.)

Hoitotyön sisäistäminen, orientointuminen ammattiin sekä kehittyminen asiantuntijuuteen ilmenevät opintojen eri vaiheissa. Persoonana kehittyminen näkyy opiskelijoilla haluna oppia uusia keinoja sekä ajatella uudella tavalla. Opiskelija tarvitsee opintojensa alkuvaiheessa hyvin tavoitteellista ja systemaattista ohjausta. Lisäksi tarvitaan opiskelijan jatkuvaa arviointia. Opiskelijalta edellytetään hyviä sosiaalisia taitoja, joita harjoitellaan koko koulutuksen ajan. (Vesterinen, Komulainen, Hiller-Ikonen, Latva-Korpela, & Colliander 2014.)

Tämän päivän sairaanhoitajaopiskelija on innokas ja itseohjautuva. Opiskelija tarttuu toimeen aktiivisesti ja halu kasvaa hoitotyön ammattilaiseksi on suuri. (Jääskeläinen 2009.) Opiskelun alkuvaiheessa käytäntö ja teoria ovat vielä erillään toisistaan. Valmiudet ajatella ja oppia uudella tavalla kehittyvät kuitenkin koko ajan opiskelun edetessä. Alkuvaiheessa opiskelua hoitotyön perusteiden osaaminen korostuu, esimerkkinä hoitotoimenpiteiden tekninen osaaminen. Opiskelun keskivaiheessa eri tieteenalan tiedot ja työelämäosaaminen painottuvat. Tällöin opitaan tietoteknisiä taitoja samoin kuin esiintymistaito kehittyy. Lisäksi sairaanhoitajaopiskelija oppii asioita eri sairauksista, oireista ja hoitokäytännöistä. Tietoa opitaan myös soveltamaan käytäntöön. (Vesterinen ym. 2014.)

Eettinen osaaminen kehittyy harjoittelussa, jolloin sairaanhoitajaopiskelija joutuu kyseenalaistamaan ja pohtimaan eettisiä asioita hoitotyötä tehdessään. Samoin vuorovaikutustaidot ja hoitosuhdeosaaminen kehittyvät vuorovaikutustilanteissa potilaan/asiakkaan kanssa. Työryhmässä toimiminen kehittää opiskelijan yhteistyöosaamista, työryhmätyöskentelyä ja ongelmanratkaisuosaaamista. (Vesterinen ym. 2014.)

Opiskelun loppuvaiheessa syvennetään osaamista yhdistäen teoreettista ja kokemuseräistä tietoa. Sairaanhoitajaopiskelijan kehittyvä asiantuntijuus koostuu monesta osaamisalueesta, kuten teoreettisesta, eettisestä ja kliinisestä osaamisesta. Lisäksi osaamisalueisiin kuuluvat vuorovaikutus-, päätöksenteko- ja kehittämisosaaminen eli oman toiminnan arvioimisen oppiminen. Jokainen opiskelija etenee oppimisprosessissa yksilöllisesti. (Vesterinen ym. 2014.)

Ammatti-identiteetin rakentuminen tapahtuu erilaisten kokemusten kautta käytännön harjoittelussa, onnistumiset sekä epäonnistumiset harjoittelujaksoilla rakentavat ammatti-identiteettiä. Erilaisten kokemusten työstämisellä opiskelija alkaa ymmärtää omaa osaamistaan. Tärkeä osa ammatillista kasvua ja ammatti-identiteetin kehittymistä on potilaan auttaminen sekä kohtaaminen hoitotyössä. Ohjatussa harjoittelussa oppiminen ei aina suju il-

man ongelmia, mikä saattaa muuttua epäonnistumiseksi sekä pettymykseksi opiskelijalle. Ohjaajan ja opiskelijan välinen suhde ei aina toimi, ja taustalla saattaa olla opiskelijan epävarmuus. Opiskelijan ammatti-identiteetti ja ammatillinen kasvu ovat yhteydessä palautekeskusteluun. Hoidetuilta potilailta saatu palaute on opiskelijoille tärkeää, kuten myös ohjaajalta saatu palaute oman kehittämisalueen tunnistamisessa. Opiskelijoille on tärkeää koko harjoittelujakson ajan saada jatkuvaa rakentavaa palautetta ohjaajalta. (Stolt 2011.)

2.2 Ohjaaja ohjatussa harjoittelussa

Sairaanhoitajaopiskelijan ohjatun harjoittelun ohjaajana voi toimia sairaanhoitaja, jolla on riittävästi ammattitaitoa ja työkokemusta alan tehtävistä. Sairaanhoitajan työnkuvaan kuuluu monessa toimintayksikössä sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaaminen käytännön hoitotyössä. Sairaanhoitaja perehdyttää opiskelijan työelämän tehtäviin vastaten opiskelijan tarpeisiin opintojen etenemisen ja kehittymisen kannalta. (Jääskeläinen 2009.) Sairaanhoitajat kokevat ohjaajan roolin innostavana ja kiinnostavana. Innokkuutta lisää pitkä työkokemus, lisäkoulutukset ja laaja-alainen näkemys hoitotyöstä. Nuoremmat, vähemmällä työkokemuksella ohjaavat sairaanhoitajat kokevat vähemmän innokkuutta ohjaamiseen, koska omakin ura on vasta aluillaan. (Koitto 2011.)

Sairaanhoitajat ohjaajina haluavat antaa esimerkillistä mallia niin ammatillisesti kuin elämään yleensäkin nuoremmille opiskelijoille, jotta halu kouluttautua hoitotyön ammattilaiseksi pysyisi yllä. Sen, mitä opiskelija oppii ohjaajalta ohjatussa harjoittelussa, myös sairaanhoitaja oppii opiskelijalta. Tämän päivän opiskelijoilla on kattava tietoperusta, ja he kyseenalaistavat asioita rohkeasti. Tämä käy silloin oppimistilanteesta myös itse ohjaajalle. Ohjaajan ja opiskelijan asenteiden ollessa kohdallaan hyötyvät siitä sekä ohjaaja että opiskelija. (Jääskeläinen 2009.)

Työelämän ohjaajan motivaation ja läsnäolon on todettu vaikuttavan opiskelijan oppimiseen positiivisesti ohjatussa harjoittelussa. Opiskelijan ja ohjaajan välinen asianmukainen viestintä sekä vuorovaikutus ovat tärkeitä asioista opiskelijan oppimisen kannalta. Työelämän ohjaajien tulisi käydä koulutuksia ja kehittää jatkuvasti tietojaan sekä klinisiä taitojaan, jotta opiskelijat saisivat parhaan mahdollisen hyödyn harjoittelustaan. (Esmaeili, Cheraghi, Salsali & Ghiyasvandian 2014.)

Työelämän ohjaajien tulisi panostaa enemmän ohjauskoulutukseen, mikä vahvistaisi työelämän ohjaajien ohjausosaamista. Resurssien järjestäminen ohjaajalle sekä opiskelijalle koetaan erittäin tärkeäksi, varsinkin heidän välisiin ohjauskeskusteluihin käytettävä aika tulisi olla tarpeeksi pitkä. Kaikilla työelämän ohjaajilla tulisi olla yhtenäiset ohjauskäytännöt. Tällä parannettaisiin opiskelijaohjauksen laatua. (Karjalainen, Ruotsalainen, Sivonen, Tuomikoski, Huhtala & Kääriäinen 2014.)

2.3 Opettaja ohjatussa harjoittelussa

Opettajalla tarkoitamme tässä opinnäytetyössä maisteritutkinnon suorittanutta terveystieteiden opettajaa (Ammattikorkeakoululaki 351/2003). Opiskelijalle nimetään ennen harjoittelua ohjaava opettaja. Opettaja hyväksyy opiskelijan harjoittelupaikan ja vastaa puolestaan siitä, että tarvittavat luvat ja lääkelaskut ovat hyväksytysti suoritettu ennen ohjatun harjoittelun alkamista. Opettaja on selvillä opiskelijan tietopohjasta ja varmistunut siitä, että opiskelija on valmis tulevalle harjoittelujaksolle. (Heinonen 2004, 21.)

Opettaja toimii harjoittelupaikan työyksikön ja koulun yhdyshenkilönä. Opettaja varmistaa, että työyksikkö saa tiedot opiskelijasta, tiedottaa opetussuunnitelmasta ja päättää viime kädessä harjoittelun ohjaamismetodeista. Opettaja tiedottaa opiskelijalle ja työyksikölle arviointikriteerit ja hylkäämisperusteet. Opettaja osallistuu ohjatun harjoittelun alussa tavoitekeskusteluun yhdessä opiskelijan ja työelämäohjaajan kanssa sekä loppuarviointikeskusteluun harjoittelun lopussa. (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011.)

Opettajan ja työelämän ohjaajan välinen toimiva yhteistyö luo puitteet hyvälle harjoittelulle. Opettajan, ohjaajan ja opiskelijan välinen yhteistyö lisää opiskelijan turvallisuuden tunnetta, mikä auttaa opiskelijaa suoriutumaan harjoittelusta uusia kokemuksia rikkaampana. (Aasen 2008.) Hoitotyön opettajilla on tärkeä rooli luoda opiskelijalle tehokas koulutusjärjestelmä sekä saada opiskelija kehittämään tietojansa ja taitojaan. Opettajien tehtävänä on opettaa opiskelijalle teoreettista ja kliinistä tietoa hoitotyöstä, sekä kouluttaa opiskelijaa riittäväillä vuorovaikutustaidoilla. (Esmaeili ym. 2014.) Suurin osa opiskelijoista saa opettajaansa yhteyden harjoittelun aikana. Alle 26-vuotiaat olivat tyytyväisimpiä opettajansa toimintaan ja yli 45-vuotiaat olivat tyytymättömiä. Alle 26-vuotiaat kokivat, että saivat ohjaavaan opettajaansa

yhteyden ohjatun harjoittelun aikana ja perehdytys harjoittelun tehtäviin oli kunnossa. Yli 45-vuotiaat arvioivat perehdytyksen harjoitteluun olevan heikompaa. (Kajander 2007.)

3 OPISKELIJAOHJAUS

Opiskeliiaohjaus on aktiivista ja tavoitteellista toimintaa. Se tapahtuu ohjaajan ja ohjattavan vuorovaikutteisessa ohjaussuhteessa. Ohjauksen ominaispiirteitä ovat ohjaajan ja ohjattavan välinen aktiivinen ja tavoitteellinen toiminta, vuorovaikutus sekä ohjaussuhde. Ohjauksen toteutumiselle on tärkeää, että ohjaajalla on ammatillinen vastuu. Tähän kuuluvat ohjausvalmiudet sekä työn filosofinen ja eettinen pohdinta. Ohjauksen seurauksena tapahtuu itseohjautuvuuden kasvua, oppimista ja voimaantumista. (Kukkola 2008.)

Ohjaajan ohjaamistaidot merkitsevät opiskelijalle paljon, varsinkin opiskelijan opintojen alkuvaiheessa ensimmäisillä harjoittelujaksoilla, kun tietoa alasta ei ole kovin paljon. Opiskelijat haluaisivat ohjaajilta hyvää sekä rakentavaa palautetta edistymisestään harjoittelujaksolla. (Sarajärvi & Isola 2006.) Seuraavassa käsittelemme opiskeliiaohjauksen tehtäviä, edellytyksiä laadukkaalle opiskeliiaohjaukselle sekä opiskeliiaohjauksen esteitä ja ongelmia.

3.1 Opiskeliiaohjauksen tehtävät

Jokainen sairaalassa työskentelevä ammattihenkilö on velvollinen ohjaamaan opiskeliioita. Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada yksi tai kaksi vastaavaa ohjaajaa harjoittelujaksolle. (Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido- ja peruspalvelukuntayhtymä 2014.) Ohjaajalla on monenlaisia opiskeliiaohjauksen tehtäviä, kuten opiskelijan perehdyttäminen työelämään, opiskelijan neuvominen erilaisissa tilanteissa sekä työhön opastus opettamalla työpaikkakohtaisia ohjeita ja työtapoja. Erilaisten opetustapahtumien järjestäminen on myös mahdollista. Näissä tapahtumissa voidaan käydä läpi työssä opittavia asioita. Ohjaajan on tuettava opiskeliiaa tämän harjoittelujaksonsa aikana. Harjoittelun alkuvaiheessa opiskelijan ja ohjaajan roolit ovat hyvin läheisiä. Tällöin opiskeliia tarvitsee paljon tukea ja ohjausta, kun taas harjoittelun loppuvaiheessa opiskelijan ja ohjaajan rooli muuttuvat. Opiskeliia alkaa toimia ja työskennellä itsenäisemmin. Ohjaaja voi tällöin ottaa vähän etäisyyttä. Tästä huolimatta ohjaajan tehtävänä on seurata ja arvioida opiskelijan työskentelyä. (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011.)

Ohjatun harjoittelujakson alussa ohjaaja toimii mallina opiskelijalle. Ohjatussa harjoittelussa on tavoitteena se, että opiskeliia kehittää itselleen sopivan tavan toimia, kun kokemusta ker-

tyy lisää. Sairaanhoitajaopiskelijan harjoittelujakso päättyy palautekeskusteluun, jonka tarkoituksena on keskustella sairaanhoitajaopiskelijan oppimisen edistymisestä yhdessä työelämän ohjaajan sekä opettajan kanssa. Ammatti-identiteetti kehittyy monista eri asioista. Stoltin (2011) tutkimuksen mukaan oppimista edistävät vastuun ja luottamuksen saaminen ohjaajalta sekä oppiminen tekemällä itse. Sairaanhoitajanopiskelijan oma aktiivisuus ja motivaatio sekä aito kiinnostuneisuus omasta tekemisestään edistävät käytännön jakson oppimista. (Stolt 2011.)

Ohjaajien on tunnettava työskentely- ja toimintaympäristönsä sekä potilaan hoitoon liittyvät asiat. Opiskelijat tarkkailevatkin ohjaajan pätevyyttä, tiedon tasoa ja hoitotaitoja. Lisäksi opiskelijat huomioivat ohjaajan käyttäytymistä, yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa sekä toimimista potilaiden ja omaisten kanssa. Ohjaaja näyttää esimerkkiä omalla toiminnallaan sekä käytöksellään ja ohjaa opiskelijaa yhteistyöhön tiimin jäsenten kanssa. Ohjaajan epäammattillisuus saattaa hämmentää opiskelijaa. Eettinen osaaminen on osa ohjaajan ammattitaitoa. Opiskelijat miettivätkin usein eettisiä näkökulmia henkilökunnan toimintaan liittyen. (Kukkola 2008.)

Ohjaajalle kuuluu ammatillinen vastuu opiskelijan kasvattamisesta hoitotyöhön. Ohjaus on vuorovaikutteista toimintaa ohjaajan ja opiskelijan välillä. Edellytyksenä laadukkaalle ohjaamiselle on tavoitteiden luominen sekä jatkuva arviointi ja reflektointi. Ohjaamisen tavoitteena on opiskelijan itseohjautuvuus ja oppiminen. (Kääriäinen & Kyngäs 2005.) Ohjaajan tehtävänä onkin keskustella opiskelijan kanssa hänen tavoitteistaan ja tarvittaessa ohjaaja auttaa niiden laatimisessa. Opiskelijat hyötyvät tästä avusta. Opiskelijan lähtötason ja kykyjen arviointi on tärkeää, jotta ohjaaja pystyy suunnittelemaan toiminnan opiskelijan ja jakson tarpeita vastaavaksi. Hyvä ohjaaja ei vaadi liikaa opiskelijalta vaan hänellä on realistiset odotukset opiskelijan taidoista ja tarpeista. (Kukkola 2008.)

Ohjaaja auttaa opiskelijaa yhdistämään teorian tiedon käytännön tehtävissä konkreettiseksi tekemiseksi. Opiskelijalle tulee antaa aikaa prosessoida tietoa ennen ja jälkeen hoitotoimenpiteiden. Reflektoiden asioita voidaan saavuttaa syvempi ymmärrys tekemiseen. Reflektioiden pohjalta vahvistetaan aiempaa tietoa ja korjataan väärää tietoa. Tämä toiminta kehittää opiskelijan tapaa ajatella kriittisesti. Ohjaajan on perusteltava toimintaansa opiskelijalle. Ohjaaja huomioi opiskelijan tekemistä laaja-alaisesti ja kiinnittää huomioita niihin asioihin, mitkä jäävät opiskelijalta näkemättä. (Kukkola 2008.)

Ohjaajan rooli on erilainen harjoittelun eri vaiheissa. Alussa turvallisuuden tunteen luominen on oleellista, jotta opiskelija pääsee tutuiksi kontekstin kanssa. Keskivaiheessa annetaan opiskelijalle tilaa oivaltaa ja toimia itsenäisesti. Tämä keskivaiheen tekeminen kasvattaa kohti ammatillisuutta ja vastuunottaminen lisää kykyä tehdä päätöksiä. Ohjatun harjoittelun loppuvaiheessa ohjaaja arvioi ja reflektoi oppimista yhdessä opiskelijan kanssa. Tuolloin arvioidaan kehitystä ja niitä asioita, joissa kehittymistä kaivataan eniten. (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011.)

Käytännön ohjaajan ja opiskelijan välisellä ohjaussuhteella on suuri merkitys opiskelijan ammatissa kehittymiselle sekä hoitotyön oppimiselle. Lisäksi enemmistö opiskelijoista työskentelee ja toimii hoitotyössä ohjaajansa käyttäytymismallin mukaisesti. Opiskelijan harjoittelun edetessä myös ohjaajan käyttäytymismalli tulee voimakkaammin esiin. (Sarajärvi & Isola 2006.)

3.2 Edellytykset laadukkaalle opiskelijaohjaukselle

Laadukas oppimisympäristö edellyttää positiivista työilmapiiriä sekä myönteistä suhtautumista opiskelijaohjaukseen. Organisaatiolla tulisi myös olla tarpeeksi tietoa koulutuksessa tapahtuvista muutoksista. (Oinonen 2000.) Sairaanhoidajaopiskelijan ohjatun harjoittelun ohjauksessa opiskelijälähtöisyys on keskeistä. Opiskelijalla on koulusta saatua teoretietoa ja ohjaajan tehtäviin kuuluu tämän teoretiedon ja käytännön osaamisen yhdistäminen. Edellytyksiä laadukkaalle harjoittelulle ja ohjaukselle ovat opiskelijan henkilökohtainen harjoittelusuunnitelma ja oma ohjaaja, joka on käynyt harjoittelun ohjaajien peruskoulutuksen ja myös mahdollisia täydennyskoulutuksia. Harjoittelun tulee olla aina tavoitteellista ja siihen kuuluvat tavoitekeskustelu ohjatun harjoittelun alkuvaiheessa, jatkuva ohjaaminen sekä arviointi ohjatun harjoittelun loppuvaiheessa. (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011.)

Opiskelijalla on päävastuu omasta oppimisestaan, jolloin laadukas ohjaus vaatii opiskelijan aktiivista toimintaa työryhmän jäsenenä sekä vastuunottoa työtehtävistä harjoittelun edetessä. Opiskelija etenee harjoittelussa suunnitelman ja tavoitteiden mukaisesti sekä ilmoittaa mahdollisista poissaoloistaan sopien korvausmenettelyistä oman ohjaajansa kanssa. Opiske-

lijän oma panostus myönteisen työ- ja oppimisilmapiiriin luomiseksi auttaa etenemään ohjatussa harjoittelussa kitkattomasti. (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011.)

Sairaanhoitajan oma osaaminen, ammattitaito, riittävä tietoperusta ja käytännön taidot helpottavat ohjausta, ja ohjaaja pystyy visioimaan, millaisiin työtehtäviin opiskelija olisi valmis ja millaisia taitoja tulisi opiskelijalta odottaa harjoittelun eri vaiheissa. Opiskelijoiden aktiivisuus ja asennoituminen omaan harjoitteluun vaikuttavat suuresti oppimiseen ja harjoittelun onnistumiseen. Hyvä asenne ja aktiivinen ote työtehtäviin sekä oma-aloitteisuus suovat aina mahdollisuuksia päästä haastavampiin työtehtäviin. Opiskelijoita pyritään ohjaamaan työtehtäviin, jotka edistävät opiskelijan osaamista ja vastaavat hänen tavoitteitaan. Myönteinen ohjausote ja suhtautuminen opiskelijoihin myönteisellä asenteella edistävät opiskelijoiden kasvua ohjaajien tuleviksi kollegoiksi. (Savolainen & Soikkeli 2007.)

3.3 Opiskelijaohjauksen esteet ja ongelmat

Terveysalan koulutuksessa teoriatiedot ja käytännön taidot ovat selkeitä asioita opettaa ja oppia. Opiskelijan eettisiä asenteita on haastavampi kehittää. Moraalinen käyttäytyminen ja psyykkinen kypsyys riippuvat aina yksilön kasvusta terveysalan ammattilaiseksi. (Burgatti, Bracialli & Oliveira 2013.) Björkholm (2012) sai tutkimuksessaan selville opiskelijoiden oppimiskokemuksia, joiden kerrottiin heikentävän oppimista merkittävästi. Näitä heikentäviä tekijöitä ovat ohjaajan ja harjoitteluyksikön negatiivinen vaikutus sekä ohjauksen negatiiviset tekijät. Ohjaajan epäammattillisuus ja välinpitämättömyys heikentävät ohjauksen laatua. Henkilökemia, joka ei toimi, voi vaikeuttaa ohjaajan ja opiskelijan välistä ohjaussuhdetta. Heikko työilmapiiri, yleinen kiire sekä ulkopuoliseksi jääminen heikentävät oppimiskokemuksia. Opiskelijan käyttäminen työvoimana on niin ikään epärelevanttia ohjaamisen kannalta. (Björkholm 2012.)

Kajander (2007) tuo tutkimuksessaan esiin perehdytyksen tärkeyttä ohjatussa harjoittelussa. Noin kolmasosa vastanneista sairaanhoitajaopiskelijoista koki, ettei ollut saanut perehdytystä etukäteen harjoitteluun mentäessä. Viidesosa koki perehdytyksen riittämättömäksi opiskelijan turvalliselle toiminnalle harjoittelussa. Haasteita opiskelijaohjaukselle ja ohjatulle harjoittelulle tuovat käytännöllisen ja teoreettisen tiedon yhdistäminen. Ohjaajat onnistuisivat paremmin

tukemaan opiskelijaa teorian ja käytännön yhdistämisessä, kun ohjaajia koulutettaisiin opetussuunnitelmien ja teoriaopetuksen sisällön tuntemisessa. (Kajander 2007.)

Ulkomaalaisia opiskelijoita on yhä enemmän hoitoalalla, mikä luo uuden haasteen opettajille ja ohjaajille. Hankalaksi koetaan kielitaito, mikä aiheuttaa väärinymmärryksiä sekä tekee ohjauksesta hankalampaa. Ohjausta ja työpaikan saamista helpottaisi, jos suomen kielen taito olisi parempi. Toinen ongelmakohta on kulttuurien ero, mikä saattaa aiheuttaa kiusallisia tilanteita, kun ei tunneta suomalaista kulttuuria tarpeeksi hyvin. (Jääskeläinen 2009.)

Yksi negatiivinen asia opiskelijaohjauksessa on ohjaajan epävarmuus itsestään, mikäli hän kokee, etteivät omat ohjaustaidot ole riittävät. Tietotekniikan taidot vanhemmilla ohjaajilla saattavat olla heikommat kuin opiskelijalla, jolloin ohjaajan ohjausmotivaatio voi laskea. Hoitotyössä ajan puute on monesti suuri haaste. Ohjauskoulutuksen vähäisyys ohjaajalla voi johtaa siihen, että hän kokee omat tietonsa puutteelliseksi. Ohjaajan epäonnistuminen opiskelijaohjauksessa laskee ohjaajan ohjausmotivaatiota. Henkilökemia, vuorovaikutus sekä luottamuksellinen ilmapiiri ohjaajan ja opiskelijan välillä vaikuttavat ohjaussuhteen onnistumiseen. (Jääskeläinen 2009.)

Ristiriitatilanteita saattaa syntyä ohjaajan ja opiskelijan välille, kun opiskelijan tavoitteet ja tehtävät ovat erisuuntaisia kuin ohjaajan. Ongelmia saattaa aiheuttaa se, kun opiskelija ja ohjaaja ovat eri mieltä siitä, miten tavoitteet tulisi saavuttaa. Onnistumiset, kuten myös epäonnistumiset, rakentavat kuitenkin opiskelijan ammatillista kasvua. (Stolt 2011.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta heidän harjoittelujaksoltaan terveystieteiden osastoilla. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskokemuksista ja hyödyntää tuotettua tietoa opiskelijaohjauksen kehittämistyössä, vahvistamalla ennestään toimivia asioita sekä puuttamalla ongelmakohtiin rakentavasti.

TUTKIMUSKYSYMYKSET

1. Millaisia kokemuksia sairaanhoitajaopiskelijoilla on saamastaan ohjauksesta terveystieteiden osastoilla?
2. Miten opiskelijaohjausta tulee kehittää terveystieteiden osastoilla?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Tässä kappaleessa käsittelemme toimintaympäristöä, johon opinnäytetyömme kohdistuu, sekä valittua kohderyhmää. Selvitämme myös opinnäytetyömme lähestymistapaa, aineistonkeruuta ja aineiston analyysiä.

5.1 Toimintaympäristö ja kohderyhmä

Opinnäytetyömme kohderyhmänä ovat terveyskeskuksen sairaalaosastoilla ohjatun harjoittelun suorittaneet sairaanhoitajaopiskelijat. Valitsimme tutkimukseen Centria-ammattikorkeakoulusta ensimmäisen ja toisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoita, jotka ovat suorittaneet ohjatun harjoittelun terveyskeskuksen sairaalaosastoilla. Näillä kriteereillä valitut opiskelijat vastasivat kysymyksiin oman kokemuksensa pohjalta ja toivat esiin omat mielipiteensä saamastaan opiskelijaohjauksesta. Terveyskeskuksen sairaalaosastoilla hoidetaan pitkäaikaissairaita sekä akuutisti sairastuneita. Sairaanhoitajaopiskelija oppii osastolla monipuolisia sairaanhoitajan tehtäviä. Centria-Ammattikorkeakoulu ja Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto ovat tehneet yhteistyössä Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoito- ja peruspalvelukuntayhtymän kanssa vuonna 2004 (päivitetty 2014) ja Kokkolan terveyskeskuksen kanssa vuonna 2008 opiskelijaohjauksen laatukäsikirjan. Laatukäsikirjan tarkoituksena on parantaa opiskelijoiden ohjattua harjoittelua. Ohjauksen yhtenäistäminen tekee opiskelijalle helpommaksi sopeutumisen harjoittelupaikkaan. Lisäksi se parantaa opiskelijan oppimisprosessia. (Laukka & Tikkakoski-Alvarez 2011.)

5.2 Tutkimuksen lähestymistapa

Valitsimme tutkimuksellemme kvalitatiivisen eli laadullisen lähestymistavan. Kankkusen ja Vehviläinen-Julkusen (2013, 65-66) mukaan laadullinen tutkimus tuo esille ihmisen kokemuksia, mikä sopii hyvin opiskelijoiden kokemuksia kuvailevaan tutkimukseen. Laadullinen tutkimus antaa syvällistä ja pohdintaa sisältävää tietoa opiskelijoiden kokemuksista. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii painottamaan ymmärtämistä sekä huomioimaan tiedonantajan näkökulman. (Räsänen 2012.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskipisteenä ovat kokemukset,

tapahtumat sekä yksittäistapaukset. Tutkimukseen osallistujiksi valitaan tällöin henkilöitä, joilla on rikasta tietoa tutkittavasta asiasta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 83.)

5.3 Aineistonkeruu

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan kerätä monin eri menetelmin. Ihmisiä voidaan haastatella, jolloin vastaukset annetaan suullisesti. Vastaaminen voi tapahtua elämänkerroilla, kirjeillä, valokuvilla tai asiakirjoilla. Tutkimusta voidaan tehdä havainnoinnilla ulkopuolisena tai osallistuvana tekijänä. Havainnointi ja haastattelu ovat keskeisimpiä tiedonkeruumenetelmiä kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Havainnointi toimii myös kvantitatiivisessa tutkimuksessa ja sen käyttö on yleensä relevanttia tutkittaessa ilmiötä, josta ei vielä paljon tiedetä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 93-94.)

Toteutimme aineistokeruun avoimella kyselyllä (LIITE 1), koska se takaa haastattelua paremman anonymiteetin tiedonantajille ja he pystyvät kertomaan vapaasti omin sanoin kokemuksistaan, jolloin tutkimuksen luotettavuus paranee. Avoin kysely sisältää kysymyksiä tiedonantajille. Kysymyksillä saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin, joiden teemana on opiskelijaohjauksen toteutuminen sairaanhoitajaopiskelijan näkökulmasta. Haastattelun hyviä puolia ovat joustavuus, saatujen tietojen monitahoisuus ja vastausten syventämisen mahdollisuus. Haastattelu voi tilanteen pelokkuuden vuoksi johtaa virhelähteisiin, ja sosiaalisesti hyväksyttävien vastausten tavoittelu saattaa vääristää tuloksia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 99.)

Avoin kysely toimii melkein samoin, kuin haastattelu, mutta avoimessa kyselyssä tiedonantaja ei tapaa tutkijoita. Tutkimusluvan (LIITE 2) saatuaamme haimme opiskelijakoordinaattorilta tiedon sairaanhoitajaopiskelijoista, jotka ovat olleet ohjatussa harjoittelussa terveystieteiden sairaalassa. Ennen kyselyä lähetimme ohjatussa harjoittelussa olleille sairaanhoitajaopiskelijoille sähköpostitiedotteen (LIITE 3), jossa esitimme opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteen sekä kutsuimme heidät osallistumaan kyselyyn. Avoin kysely lähetettiin sähköistä Webropol-ohjelmaa apuna käyttäen. Tavoitteena oli saada mahdollisimman rikas aineisto tutkimuskysymyksiin. Saturaatio kertoo tutkimuksen kylläisyydestä. Saturaatiolla tarkoitetaan sitä, että tutkimustieto alkaa toistamaan itseään, jolloin aineistoa alkaa olla riittävästi aineiston

analyysiä varten. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 83-84.) Opinnäytetyössä ei saavutettu aineiston täydellistä kylläisyyttä, koska vastaajia oli viisi.

5.4 Aineiston analyysi

Laadullista aineistoa kerätään ja analysoidaan yleensä yhtäaikaaisesti. Lähestymistapana voidaan käyttää induktiivista eli aineistolähtöistä tai deduktiivista eli teorialähtöistä sisällönanalyysiä. Induktiivinen tapa tuottaa uutta teoriaa aineistosta ja deduktiivinen tapa vahvistaa jo olemassa olevaa teoriaa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 132, 134.)

Tutkimuksen analyysimenetelmänä käytimme induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysia, koska tutkimme sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia ja vuorovaikutuksen ilmiöitä. Tapaa käytetään paljon laadullisissa tutkimuksissa. Aineiston keräämisen jälkeen tutustuimme aineistoon, ja kyselyn tuloksina saadut vastaukset luettiin useaan kertaan läpi, jotta asiasta saatiin kokonaiskuva. Ilmaisuihin toimi kokonainen lause, sana tai ajatuskokonaisuus. Nämä yhdessä muodostivat pelkistämisen pohjan. Analyysiyksiköksi valitsimme kokonaisen lauseen ja lauseen osia. Analyysiyksikön valinnan jälkeen aineiston alkuperäisiä ilmauksia lähdettiin pelkistämään. Alkuperäiset ilmaisut ja pelkistykset alleviivattiin samanvärisellä kynällä ja numeroitiin samalla numerolla. Pelkistettyjä ilmaisuja verrattiin vielä alkuperäisiin ilmaisiin sekä tarkistettiin ja tehtiin tarvittavat korjaukset. Aineistosta poimittiin ne ilmaisut, jotka kuvasivat sairaanhoitajan kokemuksia harjoittelujaksolta, ja keinoja, joilla opiskelijaohjauksen laatua voitaisiin parantaa. Tutkimusaineistosta erotettiin erilaisuudet ja samanlaisuudet. Samaa merkitsevät tekstin sanat tai ilmaisut luokiteltiin samaan luokkaan (Elo & Kyngäs 2008), minkä jälkeen aineisto luokiteltiin ala- ja yläkategorioihin. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 133-139.) Aineistosta tehty luokittelu on liitteenä (LIITE 4).

Tutkijoina saimme kuvan tapahtumista ja kokonaisuudesta, jolloin tutkittava ilmiö saatiin esitettyä tiiviisti. Analyysiä auttoivat apukysymykset: ”Kuka kertoo? Missä tapahtunut? Milloin tapahtunut? Mitä ja miksi?” Sisällönanalyysi ei ole kaavamaista ja siitä puuttuu tarkat säännöt. Kuitenkin tutkimuskysymykset ohjasivat päättelyä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 133-139.) Tällöin tutkijoina jouduimme ajattelemaan itse ja tarkastelemaan aineistoa objektiivisesti. Työskentelyssä arvioitiin jatkuvasti tulosten luotettavuutta. Ilmaisujen olennainen sisältö pyrittiin säilyttämään, vaikka ilmaisuja jouduttiin tiivistämään. Hahmottamalla

yleiskuva aineistosta, pelkistämällä ja luokittelemalla aineistoa saatiin muodostettua ala- ja yläkategorioita, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. (Kylmä, Rissanen, Laukkanen, Nikkanen, Juvakka & Isola 2008.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

Seuraavassa esitämme opinnäytetyömme tuloksia. Etenemme työssämme tutkimuskysymysten mukaan. Kysely lähetettiin kahdellekymmenelle sairaanhoitajaopiskelijalle. Kyselyyn vastanneita oli viisi.

6.1 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta

Sairaanhoitajaopiskelijat kertoivat omin sanoin kokemuksistaan ohjatun harjoittelun ohjauksesta terveyskeskussairaalan osastoilla. Osa sairaanhoitajaopiskelijoista koki ohjauksen positiivisena. He kuvailivat saaneensa myönteistä ja hyvää ohjausta sekä monipuolista palautetta. Tiedonantajat olivat tyytyväisiä ohjaukseen sekä kokivat saaneensa tavoitteiden mukaista ohjausta. Sairaanhoitajaopiskelijat olivat sitä mieltä, että ohjaus oli tavoitteiden mukaista, eikä ohjaukseen haluttu mitään lisää. He kokivat, etteivät tarvinneet enempää ohjausta vaan olivat tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen ja tavoitteiden toteutumiseen. Viiden viikon harjoittelujaksolta saatiin kattavasti tietoa sairaanhoitajan työhön liittyvistä asioista. Osa sairaanhoitajaopiskelijoista kertoi ohjauksen olleen negatiivista. He olivat sitä mieltä, että oman ohjaajan ohjaus oli hyvää, mutta he kokivat muiden työntekijöiden ohjauksen työkeäksi, välinpitämättömäksi ja piittaamattomaksi oman ohjaajan poissaolon aikana.

Ohjaus oli ammattitaitoista ja opiskelijaystävällistä. Annettiin hyvää ja rakentavaa palautetta

Itse koin saavani tavoitteeni mukaista ohjausta

Hieman välinpitämättömyyttä

Oma ohjaajani oli hyvä ohjaamaan...suurimmaksi osaksi sain kokea työkeä ja piittaamattomuutta käytöstä muilta työntekijöiltä

Sairaanhoitajaopiskelijat kertoivat työpaikkaohjaajansa ohjausmotivaatiosta. Vastauksista nousi esille, se että osalla ohjaajista ohjausmotivaatio oli hyvä. Yhteistyö koettiin sujuvaksi. Joidenkin tiedonantajien mielestä muilta työntekijöiltä ohjausmotivaatio puuttui kokonaan. Osasta vastauksista tuli esille, ettei työpaikkaohjaaja ollut lainkaan kiinnostunut ohjauksesta.

Tiedonantajat kokivat saaneensa parempaa ohjausta muilta työntekijöiltä. Osa tiedonantajista oli sitä mieltä, että ohjaajan motivaatio ohjata vaihteli päivittäin. Ohjaus koettiin välillä välinpitämättömäksi, välillä ohjaavaksi sekä auttavaiseksi.

Omalla ohjaajallani oli hyvä motivaatio ohjaukseen

Ohjaajani ei ollut lainkaan ohjauksesta kiinnostunut, ja sain paremmat opit muilta työntekijöiltä

Omalla ohjaajallani oli ohjausmotivaatiota, mutta monilta työntekijöiltä sitä ei löytynyt

Riippuen päivästä välillä välinpitämätön, välillä auttavainen ja ohjaava

6.2 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kehittämisehdotuksia opiskelijaohjauksesta

Sairaanhoitajaopiskelijat pohtivat vastauksissaan keinoja miten opiskelijaohjausta voitaisiin kehittää. Vastauksista nousi esiin ohjaajien vastuu ohjauksesta eli heidän tulisi rohkeasti sanoa, jos opiskelijan motivaatio opiskeluun on heikko tai opiskelija ei noudata samoja sääntöjä. Kahdenkeskiseen ohjaajan ja opiskelijan väliseen palautteen antamiseen tulisi jatkossa kiinnittää huomiota. Nimenomaan kahdenkeskisten keskustelujen sovittaminen aikatauluun koettiin vaikeana. Lisäksi tuotiin esille ohjaajien valinnan tärkeyttä. Ohjaajiksi tulisi valita henkilöitä, jotka ovat aidosti kiinnostuneita opiskelijaohjauksesta ja henkilöitä, jotka suhtautuvat positiivisesti opiskelijoihin. Työyhteisön avoin asenne opiskelijoita kohtaan ja opiskelijoiden mukaan ottaminen työyhteisöön nousivat vastauksista myös esille. Opiskelijoita ei tulisi nähdä ainoastaan rasiitteena, vaan heillä on myös annettavaa työyhteisölle. Heillä on uusinta tietoa hoitotyöstä.

Ohjaajan tulisi sanoa reilusti jos opiskelija ei pelaa samoilla säännöillä taikka motivaatio on kovin heikko

Valita ohjaajiksi sellaiset henkilöt, jotka ovat siitä aidosti kiinnostuneita ja ohjaamiseen positiivisesti suhtautuvia

Opiskelijat tulisi ottaa paremmin mukaan työyhteisöön...avoimempi asenne opiskelijoita kohtaan

Sairaanhoitajaopiskelijat toivat esille asioita, joista he olisivat halunneet lisää ohjausta. Osa tiedonantajista oli sitä mieltä, että olisi halunnut saada enemmän ohjausta ja tietoa sairaanhoitajan näkökulmasta sekä sairaanhoitajan työnkuvasta osastolla. Lisäksi vastauksissa toivottiin enemmän lääkehoitoon keskittymistä. Lääkehoidon käytäntöjen vaihtelun vuoksi osalla sairaanhoitajaopiskelijoista oli vaikeuksia hahmottaa, mikä tapa toimia lääkehoidon osalta oli oikea.

Olisin toivonut saavani enemmän oppia sairaanhoitajan näkökulmasta...

Lääkehoidon käytännöt vaihtelivat niin laajasti joka työntekijän välillä, että aina ei tiennyt mitä uskoa...

Olisin toivonut, että minulle olisi opetettu enemmän sairaanhoitajan työnkuvaa osastolla...Olisin halunnut keskittyä asioihin, jotka ovat minulle vieraampia, esim. lääkehoito

7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA ETIIKKA

Tutkimusta tehtäessä esiin nousee monia eettisiä kysymyksiä, joita tutkijan tulee tutkimusta tehdessään huomioida ja arvioida. Jokaisella tutkijalla on vastuu tieteellisen käytännön noudattamisesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 23.) Seuraavassa arvioimme opinnäytetyömme luotettavuutta sekä eettisyyttä.

7.1 Opinnäytetyön luotettavuus

Luotettavuuskysymykset laadullisessa tutkimuksessa liittyvät tutkijaan, aineiston laatuun, aineiston analyysiin ja tulosten esittämiseen (Janhonen & Nikkonen 2001). Luotettavuutta lisää se, että tutkimusta on suorittamassa kaksi henkilöä. Analysointivaiheessa luokittelua tekivät molemmat opinnäytetyön tekijät, jolloin luokitusten samansuuntaisuutta voitiin arvioida. Tulokset tulee esittää niin selkeästi, että esityksestä käy selville, miten analyysi on tehty, kuvataan analyysin etenemistä sekä sitä, mitkä asiat ovat tutkimuksen vahvuuksia ja mitkä rajoituksia. Analyysin aikana palataan jatkuvasti alkuperäiseen aineistoon, jotta analysoitavat asiat vastaavat tutkimuskysymyksiin. Lincoln ja Cuba [1981; 1985] puhuvat uskottavuudesta. Toinen käsite, jota he käyttävät, on siirrettävyys, jolla tarkoitetaan tulosten mahdollista siirtämistä toiseen tutkimusympäristöön. Tutkimuksen eri vaiheet tulee olla hyvin selitetty ja perusteltu, jotta tutkimus voidaan tarvittaessa toistaa. Lisäksi Lincoln ja Cuba esittävät luotettavuuden kriteereinä riippuvuutta ja vahvistettavuutta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013.)

Opinnäytetyömme luotettavuutta pyrittiin vahvistamaan kuvaamalla tutkimusprosessin ja analyysin eteneminen mahdollisimman tarkasti prosessin seuraamisen ja toistettavuuden mahdollistamiseksi (Elo & Kyngäs 2008). Toukokuun toisen viikon aikana haimme tunnuksat Webropol-ohjelmaan ja opettelimme käyttämään ohjelmaa. Toukokuun puolivälissä eli 17.5. lähetimme Webropol-kyselyn kuudelle sairaanhoitajaopiskelijalle. Heillä oli vastausaikaa kaksi viikkoa. Toukokuun lopussa saimme kyselystä yhden vastauksen, minkä vuoksi toistimme kyselyn kesäkuun alussa. Kysely lähetettiin viidelle sairaanhoitajaopiskelijalle uudelleen ja neljälletoista sairaanhoitajaopiskelijalle ensimmäisen kerran. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Määräaikaan mennessä ei tullut yhtään vastausta.

Kesän 2016 aikana viimeistelimme opinnäytetyön teoriapohjaa. Elokuussa 12.8. lähetimme kyselyn uudelleen sairaanhoitajaopiskelijoille kahdeksi viikoksi, koska vastauksia oli edelleen yksi. Syyskuussa 2.9. lähetimme kyselyn kertaalleen yhdeksälletoista sairaanhoitajaopiskelijalle viikoksi. Ohjaava opettaja kävi sairaanhoitajaopiskelijoiden luokassa ilmoittamassa, että opinnäytetyön kyselylinkki on jälleen auki. Teimme sisällönanalyysiä ja kokosimme tutkimustulokset yhteen 9.9. alkaen, kun kysely sulkeutui. Kysely lähetettiin kahdellekymmenelle sairaanhoitajaopiskelijalle. Vastauksia saimme yhteensä viisi.

Analyysin luotettavuutta pyrittiin vahvistamaan tarkastamalla tulosten yhdenmukaisuutta alkuperäisaineiston sisällön kanssa useaan kertaan. Analyysin eri vaiheissa palattiin myös tarkistamaan, että analyysi vastasi tutkimuskysymyksiä ja tutkimuksen tarkoitusta. (Elo & Kynäs 2008.) Opinnäytetyössämme on käytetty alkuperäislainauksia, mikä lisää työn luotettavuutta. Tutkimuksemme aineiston ollessa näin pieni siirtäminen toiseen tutkimusympäristöön ei välttämättä onnistu. Tämä opinnäytetyö on tehty rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti, kuten hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu. Tarkkojen lähdeaineistojen avulla on kunnioitettu alkuperäisiä kirjoittajia ja heidän saavutuksiaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

7.2 Opinnäytetyön eettisyys

Eettisiä asioita, joita laadullisessa tutkimuksessa nousee esiin, ovat tiedonantajan vapaaehtoisuus ja henkilöllisyyden suojaaminen sekä luottamuksellisuus (Janhonen & Nikkonen 2001). Opinnäytetyön aiheen löysimme aihepankista syksyllä 2015. Ohjaavan opettajan kanssa tapasimme ensimmäisen kerran maaliskuussa 2016, minkä jälkeen kävimme useaan otteeseen ohjaavan opettajan kanssa keskustelua työstämme. Saimme opinnäytetyön suunnitelman hyväksytyksi maaliskuussa 2016. Tämän jälkeen haimme tutkimusluvan kahdelta eri organisaatiolta. Tutkimuslupa haettiin sekä hoitotyön johtajalta että opetusjohtajalta. Hoitotyönjohtajalta saimme tutkimusluvan maaliskuun aikana, opetusjohtajalta saimme luvan toukokuun ensimmäisellä viikolla. Lupaa haettaessa varmistettiin, saako tutkimukseen osallistuvan organisaation nimi esiintyä tutkimusraportissa.

Saimme tutkittavien yhteystiedot opiskelijakoordinaattorilta, emme valinneet tutkittavia itse. Avoimen kyselyn yhteydessä olevalla sähköpostitiedotteella (LIITE 3) annettiin vastaajille tietoa tutkimuksen tarkoituksesta, tavoitteista, vapaaehtoisuudesta sekä luottamuksellisuudesta.

desta ja vastaajan anonymiteetin säilymisestä. Kyselystä saatu aineisto tuli vain opinnäytetyön tekijöiden käyttöön (Pietikäinen, Salminen & Hupli 2011). Tutkimusraportista ei käy ilmi yksittäisten ihmisten vastaukset. Puhtaaksikirjoitettu aineisto tallennettiin ja siitä otettiin varmuuskopiot. Kerätty aineisto säilytettiin lukitussa tilassa, jotta ulkopuoliset eivät päässeet aineistoon käsiksi. Analysointivaiheen ja opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen aineisto hävitettiin tietosuojajätteen tavoin. Aineiston hävittäminen tapahtui suunnitelmallisesti, kirjallinen materiaali hävitettiin silppuamalla (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013).

Toisen henkilön kirjoittamaan tekstin asiasisältöön viitatessa käytettiin lähdemerkintöjä. Suorissa lainauksissa lainattu asiasisältö sijoitettiin sitaattimerkkien sisälle. Koko opinnäytetyön tekemisen ajan molemmat opinnäytetyön tekijät osallistuivat tasapuolisesti työn tekemiseen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013.) Opinnäytetyön tekijöiden tiedonvaihto ja työnjako toteutuivat sähköpostitse ja puhelimitse. Koko opinnäytetyöprosessin ajan teimme opinnäytetyön teoriapohjaa.

Tärkeää on raportoida tutkimustulokset siten, että huomioidaan eettiset seikat, huolehditaan tietosuojasta ja siitä, ettei kenenkään ihmisarvoa loukata. Tulokset raportoitiin totuudenmukaisesti ja luotettavasti eikä tuloksia sepitetty. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013.) Tutkimuksessa noudatettiin huolellisuutta ja rehellisyyttä sekä tutkimustyö tehtiin tarkasti teellisen käytännön ohjaamalla tavalla (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

8 POHDINTA

Tässä luvussa kokoamme opinnäytetyömme tulokset yhteen. Lisäksi esitämme johtopäätökset ja jatkotutkimushaasteet.

8.1 Tulosten tarkastelua

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia heidän harjoittelujaksoltaan terveyskeskussairaalan osastoilla. Tavoitteena oli tuottaa tietoa sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskokemuksista ja hyödyntää tuotettua tietoa opiskelijaohjauksen kehittämistyössä vahvistamalla ennestään toimivia asioita sekä puuttumalla ongelmakohtiin rakentavasti. Tutkimuskyselyyn vastanneita oli viisi, joten tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä.

8.1.1 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä pyrimme saamaan vastauksia siihen, minkälaista ohjausta sairaanhoitajaopiskelijat olivat saaneet ohjatussa harjoittelussa Kokkolan terveyskeskussairaalan osastoilla. Kyselyyn vastanneista osa oli sitä mieltä, että ohjaajan antama ohjaus terveyskeskussairaalan osastoilla oli hyvää ja ammattitaitoista. Palautteen saaminen koettiin tärkeänä. Stoltinkin (2011) mukaan opiskelijoiden on tärkeää saada rakentavaa palautetta ohjaajalta, jotta opiskelija pystyy kehittymään opinnoissaan. Osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että oman ohjaajan poissa ollessa ei saanut ohjausta muilta työntekijöiltä, vaan sai kokea työkeä ja piittaamatonta käytöstä. Tämä on opiskelijan oppimisen kannalta valitettavaa, koska Björkholmin (2012) mukaan ulkopuoliseksi jääminen vähentää opiskelijan oppimiskokemuksia.

Ohjaajien ohjausmotivaatio koettiin vaihtelevana. Osa tiedonantajista kertoi oman ohjaajan ohjausmotivaation olevan hyvä. Oman ohjaajan ohjaus koettiin myös välillä välinpitämättömäksi ja välillä se oli ohjaavaa sekä auttavaista. Osasta vastauksista tuli esiin se, ettei ohjaaja ollut lainkaan kiinnostunut ohjaamaan opiskelijaa vaan muut työntekijät huolehtivat ohjauk-

sesta paremmin. Toisaalta osa vastaajista oli sitä mieltä, ettei muilta työntekijöiltä saatu ohjausta lainkaan. Esmaeili ym. (2014) tuovat tutkimuksessaan esille ohjaajan motivaation ja läsnäolon myönteistä merkitystä nimenomaan opiskelijan oppimisen kannalta.

Osa vastaajista koki saaneensa tavoitteiden mukaista ohjausta ja kattavaa tietoa sairaanhoitajan työstä. Savolaisen ja Soikkelin (2007) tutkimuksessa nousi esiin se, että opiskelijaohjauksessa kiinnitetään huomiota siihen, että opiskelijaa ohjataan työtehtäviin, jotka kehittävät osaamista ja vastaavat opiskelijan tavoitteisiin. Tutkimuksessamme osa vastaajista toivoi, että olisi saanut enemmän ohjausta sairaanhoitajan toimenkuvasta ja lääkehoidosta. Opiskelijat olisivat halunneet perehtyä enemmän lääkehoitoon. Vastauksista nousi esiin myös lääkehoidon käytännön kirjavuus, mistä aiheutuu sairaanhoitajaopiskelijoille hämmennystä, miten toimia.

8.1.2 Sairaanhoitajaopiskelijoiden kehittämisehdotukset opiskelijaohjaukseen

Toisella tutkimuskysymyksellä pyrimme selvittämään, kuinka sairaanhoitajaopiskelijoiden mielestä ohjausta tulisi kehittää Kokkolan terveystieteiden keskus sairaalan osastoilla. Vastaajien mielestä opiskelijaohjausta voitaisiin kehittää ohjaajan rohkealla palautteen antamisella, työyhteisön avoimuudella ja myönteisellä asenteella opiskelijoita kohtaan sekä ohjaajan valinnalla.

Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan ohjaajan tulisi antaa palautetta suoraan opiskelijalle, jolloin opiskelija voisi tarvittaessa muuttaa toimintaansa. Kahdenkeskiseen palautteen antamiseen tulisi kiinnittää huomiota, jotta kahdenkeskisille keskustelutuokioille löytyisi aikaa. Sarajärven ja Isolan (2006) tutkimuksessa opiskelijat halusivat ohjaajilta hyvää sekä rakentavaa palautetta edistymisestään harjoittelujaksolla. Samoin Stolt (2011) tuo tutkimuksessaan esille ohjaajan rakentavan palautteen tärkeyden koko harjoittelujakson ajan. Tällä on merkitystä opiskelijan kehittämisalueiden tunnistamisessa.

Yhtenä kehittämisalueena tuotiin esille työyhteisön merkitys opiskelijalle. Tulosten mukaan työyhteisön tulisi olla avoin ja opiskelijaystävällinen, jotta opiskelijat saisivat positiivisia oppimiskokemuksia harjoittelujaksoillaan. Laadukas oppimisympäristö edellyttää positiivista työilmapiiriä sekä myönteistä suhtautumista opiskelijaohjaukseen (Oinonen 2000.) Björkholm

(2012) tuo esiin opiskelijan oppimista heikentävänä asiana harjoitteluyksikön negatiivisen vaikutuksen.

Ohjaajan valinnalla voidaan tämän opinnäytetyön tulosten mukaan kehittää opiskelijaohjausta. Ohjaajiksi tulisi valita työntekijöitä, jotka ovat aidosti kiinnostuneet ohjaamisesta sekä suhtautuvat ohjaamiseen positiivisesti. Esmaeili ym. (2014) tuovat tutkimuksessaan esille, että opiskelijan ja ohjaajan välinen asianmukainen viestintä sekä vuorovaikutus ovat tärkeitä asioista opiskelijan oppimisen kannalta. Lisäksi Sarajärven ja Isolan (2006) mukaan ohjaussuhteella on merkitystä opiskelijan hoitotyön oppimiselle ja ammatissa kehittymiselle.

8.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimushaasteet

Ammattikorkeakoulussa opiskelijat tekevät monesti ensimmäisen tutkimustyönsä, opinnäytetyön. Opinnäytetyön tekijöinä meillä ei ollut aikaisempaa kokemusta tutkimusten tekemisestä. Koimme, että opinnäytetyön tekeminen oli hyvin haastavaa, mutta kuitenkin hyvin opettavaista. Erityisesti haasteellista oli saada sairaanhoitajaopiskelijat vastaamaan kyselyyn. Aikaa vaati runsaasti myös sisällönanalyysin tekeminen. Opinnäytetyön tekeminen vie kokonaisuudessaan paljon aikaa, ja siksi onkin tärkeää aikatauluttaa työn tekeminen, joskaan aikataulut eivät aina pidä paikkaansa. Saimme rikasta tietoa tutkittavasta aiheesta, vaikka kyselyyn vastanneita oli viisi. Olemme tyytyväisiä kokonaisuuteen.

Alkuperäisenä suunnitelmanamme oli tehdä vastaava tutkimus ohjaajien näkökulmasta, mutta työelämästä tuli pyyntö, että kohteena olisivat opiskelijat. Työelämässä tutkimuksen kohteympäristössä on jo käytössä opiskelijoille tarkoitettu palautekanava, johon vastataan kovin niukasti. Tämä enteili jo sitä, että myös meidän mahdollisuutemme saada kattavasti vastauksia olisivat heikot. Huomasimme nopeasti, että opiskelijoilta on hyvin haastavaa saada palautetta. Lisäksi kyselyn ajankohta eli kesäloma ei ollut paras mahdollinen ajallisesti kyselyn toteuttamiseen. Tällöin opiskelijat ovat usein kesätoissa, jolloin vastaaminen opiskelusähköpostiin on vähäisempää. Opiskelijoilla on koulutehtäviä, työelämää, vapaa-ajan elämää ja muita haasteita, jotka vähentävät mahdollisuuksia saada vastauksia tutkimuksiin.

Kurjen (2015) tutkimuksessa ”Mistä motivaatiota sairaanhoitajaopintoihin?” selvitetään sairaanhoitajaopiskelijoiden opiskelumotivaatioita. Kysely tehtiin sähköisesti neljän ammattikor-

keakoulun toisen vuoden nuorisoryhmien opiskelijoille. Kokonaisvastausprosentti kyselyyn oli 23 % (n=103). Tämä kertoo siitä, että vain alle neljäsosa sairaanhoitajaopiskelijoista vastasi kyselyyn. Haasteena oli saada kattavasti rikkaita vastauksia opiskelijoille suunnattuihin kyselyihin.

Johtopäätöksinä tutkimuksestamme voidaan todeta, että Kokkolan terveystieteiden osastoilla ohjaajan antama ohjaus koettiin pääasiassa hyvänä ja positiivisena ohjauskokemuksena, mutta muiden työntekijöiden ohjaus koettiin puutteelliseksi. Lisäksi ohjausmotivaatio oli vaihtelevaa. Osa sairaanhoitajaopiskelijoista koki, ettei ohjaaja ollut kiinnostunut ohjauksesta. Tämän vuoksi työelämän ohjaajien koulutuksiin ja taitojen kehittämiseen tulisikin jatkossa kiinnittää huomiota, jotta opiskelijat saisivat parhaan mahdollisen hyödyn opiskelustaan osastoilla (Esmaeili ym. 2014). Opinnäytetyömme tuloksista esiin tullessiin kehitettäviin asioihin eli palautteen antamiseen, työyhteisön opiskelijamyönteiseen ilmapiiriin ja ohjaajien valintaan tulisi kiinnittää huomiota. Henkilökemia, ilmapiiri ja vuorovaikutus ohjaajan, opiskelijan sekä koko työryhmän välillä vaikuttavat opiskelijan oppimiskokemuksiin harjoittelujaksolla (Jääskeläinen 2009). Puuttamalla näihin epäkohtiin rakentavasti voidaan opiskelijan ja ohjaajan ohjaussuhdetta parantaa, jolloin molemmat osapuolet hyötyvät tilanteesta. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaankin hyödyntää opiskelijaohjauksen ja ohjaajien koulutuksen kehittämisessä.

Jatkotutkimushaasteina pidämme edelleen opiskelijoille tehtäviä tutkimuksia. Tutkimuskohteenä voisivat olla opiskelijat, mutta menetelmänä voisi käyttää teemahaastattelua, jolla saataisiin syvällistä tietoa asioista. Yksi tutkimusaihe voisi olla tutkia, millä keinoilla opiskelijat saataisiin motivoitua vastaamaan erilaisiin tutkimuskyselyihin. Lisäksi erittäin mielenkiintoista olisi tehdä tutkimus toisesta näkökulmasta eli hoitajien näkökulmasta, mitä he ovat mieltä ohjaustaidoistaan ja mitä puutteita he kokevat opiskelijaohjauksessa. Näin saataisiin esiin hoitajien näkökulma asiaan ja voitaisiin kehittää opiskelijaohjausta oikeaan suuntaan.

LÄHTEET

Aasen, K. 2008. The Tune of Confirmation in Guiding Nurse Students. International Journal for Human Caring. Oslo University College.

Ammattikorkeakoululaki, 9.5.2003/351. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030351>. Viitattu 29.9.2016.

Björkholm, M. 2012. Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksesta. Saimaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa:
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/53276/bjorkholm_minna.pdf?sequence=1. Viitattu 6.12.2015.

Burgatti, J., Braciacchi, L & Oliveira, M. 2013. Ethical problems experienced in a supervised curricular internship in nursing in an integrated curriculum. University of São Paulo. Saatavissa: http://www.scielo.br/scielo.php?pid=S0080-62342013000400937&script=sci_arttext&lng=en. Viitattu 9.12.2015.

Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. Journal of Advanced Nursing 62 (1),107-115.

Esmaeili, M., Cheraghi, MA., Salsali, M & Ghiyasvandian, S. 2014. Nursing students' expectations regarding effective clinical education: A qualitative study. 20: 460-467. Saatavissa: <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.centria.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=17&sid=67c5b957-7eda-4a10-8999-1ad0c508893e%40sessionmgr4005&hid=4107>. Viitattu 6.6.2016

Frisk, T. 2010. Työpaikkaohjaaja opiskelijan ohjaajana. Saatavissa: <http://www.educainstituutti.fi/media/julkaisut/tyopaikkaohjaaja-opiskelijan-ohjaajana.pdf>. Viitattu: 13.8.2016.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu – suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22. Helsinki.

Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2001. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WS Bookwell Oy.

Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoitaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80663/gradu03611.pdf?sequence=1>. Viitattu 3.6.2016.

Kajander, S. 2007. Sairaanhoitajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarin arviointia. Kuopion yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Hoitotiede. Terveystieteiden opettajakoulutus. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa:

http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn-fi_uef-20090006/urn_nbn-fi_uef-20090006.pdf . Viitattu 9.12.2015.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Karjalainen, T., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A-M., Huhtala, S. & Kääriäinen, M. 2014. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. *Hoitotiede* 27 (3), 183-198.

Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymä. 2014. Opiskelijaohjauksen laatukäsikirja. Saatavissa: https://www.kpshp.fi/sivu/media/Opiskelijaohjauksen_laatukasikirja_2014.pdf/format-pdf. Viitattu 1.12.2015.

Koitto, K. 2011. Hoitotyön harjoittelu ohjaajan näkökulmasta. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30133/Katri_Koitto.pdf;jsessionid=EF3BCCD27359E861719C8832865DAAF8?sequence=1. Viitattu 2.3.2016.

Kukkola, E. 2008. Sairaanhoidajan opiskelijaohjaustaidot sekä ohjaajakoulutuksen tarve ja hyöty hoitotyön ohjatun harjoittelun oppimisympäristössä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. *Hoitotiede*. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38564/gradu2008kukkola.pdf?sequence=1>. Viitattu 5.1.2016.

Kurki, A. 2015. Mistä motivaatiota sairaanhoitajaopintoihin? Hoitotieteen laitos. Turun yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: https://www.utu.fi/fi/yksikot/med/yksikot/hoitotiede/julkaisut/Documents/abstraktit_2015/2015_Kurki_FIN.pdf. Viitattu 13.8.2016.

Kylmä, J., Rissanen, M-L, Laukkanen, E., Nikkonen, M., Juvakka, T. & Isola, A. 2008. Aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä tietoa hoitotyön kehittämiseen. *Tutkiva hoitotyö* 6 (2), 23-29.

Kääriäinen, M. & Kyngäs, H. 2005. Käsitemallin ohjaus-käsitteestä hoitotieteessä. *Hoitotiede* 17 (5), 251-259.

Laukka, R. & Tikkakoski-Alvarez, H. 2011. Opiskelijaohjauksen hyvät käytänteet – Työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu Kokkolan terveystieteiden harjoitteluympäristössä. Saatavissa: http://www.kokkola.fi/palvelut/sosiaali_ja_terveyspalvelut/opiskelijat_ja_tutkimustoiminta/fi_FI/opiskelijat_ja_tutkimustoiminta/_files/85819935263955058/default/opiskelijaohjaus_tk.pdf.pdf. Viitattu 5.12.2015.

Oinonen, I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Saarijärvi: Gummerus.

Opetusministeriö. 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24. Helsinki.

Pietikäinen, P., Salminen, L. & Hupli M. 2011. Valmistumisvaiheessa olevien suuhygienisti opiskelijoiden ammatillinen osaaminen. Hoitotieteenlaitos. Turun yliopisto. Hoitotiede 23 (2), 118-126.

Räsänen, H. 2012. Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät. Saatavissa: http://www.hamk.fi/verkostot/kudos/menetelmat/Documents/4_Kvalitatiiviset_tutkimusmenetelmaet.pdf. Viitattu 24.11.2015.

Sarajärvi, A. & Isola, A. 2006. Sairaanhoidon opiskelijoiden hoitotyön toiminta ja siihen yhteydessä olevat tekijät käytännön harjoittelujaksoilla. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Oulun yliopisto. Hoitotiede 18 (5), 210-221.

Savolainen, V. & Soikkeli, A. 2007. Sairaanhoidtajien kokemuksia hoitotyön opiskelijoiden ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksesta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19075/TMP.objres.582.pdf?sequence=2>. Viitattu 6.12.2015.

Stolt, J. 2011. Opiskelijasta sairaanhoitajaksi. Käytännön harjoittelujaksot sairaanhoitajaopiskelijan ammatillisen identiteetin rakentumisen tukena. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/59607/Stolt.Jaana.pdf?sequence=1>. Viitattu 29.5.2016

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki. Saatavissa: http://www.etiikanpaivat.fi/sites/etiikanpaiva.fi/files/htk_ohje_verkko14112012.pdf. Viitattu 6.12.2015.

Vesterinen, A., Komulainen, K., Hiller-Ikonen, A., Latva-Korpela, I. & Colliander, T. 2014. Hoitotyön opiskelijoiden ammatillinen osaaminen opintojen eri vaiheissa. Tutkiva hoitotyö 12 (2), 14 -22.

AVOIMEN KYSELYLOMAKKEEN KYSYMYKSET

1. Millaisena koit ohjauksen terveystieteiden osastolla?
2. Millainen ohjausmotivaatio työpaikkaohjaajallasi oli?
3. Millaisista asioista olisit toivonut saavasi enemmän ohjausta?
4. Millä keinoilla opiskelijaohjausta voitaisiin mielestäsi kehittää?

Kiitos vastauksestasi

Yleinen päätös
Hoitotyön johtaja

31.3.2016

5 §

ASIA

Markus Nordbäck ja Ville Salonen, tutkimusluvan myöntäminen

PERUSTELUT

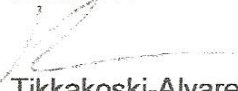
Myönnetään tutkimuslupa aiheesta: Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjauksen toteutuminen terveyskeskussairaalan osastoilla. Tutkimus tukee opiskelijaohjauksen kehittämistä. Tutkimus on laadullinen ja aineistonkeruu suoritetaan avoimella kyselyllä toisen lukukauden sairaanhoidajaopiskelijoille. Hyväksytty tutkimussuunnitelma on hakemuksen liitteenä.

PÄÄTÖS

Hyväksytään

TÄYTÄÄNTÖÖNPANO

31.3.2016

Tikkakoski-Alvarez Hannele
Hoitotyön johtaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Centria AmmattikorkeakouluVastuuhenkilö organisaatiossa Hannele TeirTutkimusluvan anoja(t) Markus Nordbäck
Ville Salonen

Osoite _____

Puhelin _____

Sähköpostiosoite _____

Tutkimuksen nimi Sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksen
toteutuminen terveyskeskuksen sairaalasoastallaTutkimuksen tarkoitus Kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia
saannstaen ohjauksestaTutkimuksen kohderyhmä SairaanhoitajaopiskelijatAineiston keruun arvioitu ajankohta touko-syyskuu /2016Tutkimusmenetelmä Webropol -avoin kyselyTutkimussuunnitelma hyväksytty 4.1.3 2016Tutkimuksen ohjaaja Anja Liisa Ahvenkoski

Lupa myönnetään

paikka Kokkola aika 4.1.5 2016☐ anomuksen mukaisesti☐ muutosehdotuksin☐ hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus _____

LIITTEET

☒ Tutkimussuunnitelma☒ Kysely/haastattelulomake☐ Muut liitteet, mitkä _____

SÄHKÖPOSTITIEDOTE

HYVÄ SAIRAAHOITAJAOPISKELIJA

Opiskelemme Centria ammattikorkeakoulussa Kokkola-Pietarsaaren yksikössä sairaanhoitajan tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Teemme opinnäytetyönä Webropol kyselytutkimuksen sairaanhoitajaopiskelijoille jotka ovat olleet ohjatussa harjoittelussa Kokkolan terveyskeskussairaalan osastoilla. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia saamastaan ohjauksesta heidän harjoittelujaksoltaan terveyskeskussairaalan osastolla. Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa tietoa sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauskokemuksista ja hyödyntää tuotettua tietoa opiskelijaohjauksen kehittämistyössä, vahvistamalla ennestään toimivia asioita sekä puuttumalla ongelmakohtiin rakentavasti.

Opinnäytetyö toteutetaan avoimena kyselynä, johon kutsumme teidät osallistumaan. Osallistuminen merkitsee kyselylomakkeen täyttämistä ja palauttamista. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Tutkimuksen tekemiseen on saatu asianmukainen lupa hoitotyönjohtajalta sekä opetusjohtajalta. Webropol- kyselyn asetukset on toteutettu niin, ettei yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa vastauksista. Antamanne vastaukset käsitellään nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisesti. Kenenkään vastaajan tiedot eivät paljastu tuloksissa. Kyselyyn vastaamiseen on aikaa kaksi viikkoa.

Opinnäytetyömme ohjaajana toimii Arja Liisa Ahvenkoski

Opinnäytetyömme tullaan julkaisemaan Internetissä osoitteessa www.theseus.fi.

Ystävällisin terveisin

Markus Nordbäck & Ville Salonen

markus.nordback2@cou.fi & ville.salonen@cou.fi

Millaisia kokemuksia sairaanhoitajaopiskelijoilla on saamastaan ohjauksesta terveyskeskussairaalan osastoilla?			
Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
"Ohjaus oli ammattitaitoista"	Ohjaus ammattitaitoista	Ohjaus myönteistä	Positiivinen ohjauskokemus
"Ohjaus oli ...opiskelijaystävällistä"	Ohjaus opiskelijaystävällistä		
"Sain erinomaista ohjausta."	Ohjaus erinomaista		
"Oma ohjaajani oli hyvä ohjaamaan."	Oma ohjaaja hyvä ohjaamaan	Ohjaus hyvää	
"Pääosin hyvää."	Pääosin hyvää	Palaute monipuolista	
"Jäi positiivinen kuva"	Positiivinen kuva		
"Annettiin hyvää palautetta"	Hyvää palautetta		
"Annettiin rakentavaa palautetta."	Rakentavaa palautetta	Ohjaus tavoitteiden mukaista	
"Koin saavani tavoitteeni mukaista ohjausta."	Tavoitteiden mukaista ohjausta		
"Sain 5 vk aikana kattavasti sairaanhoitajan työhön liittyviä asioita."	Kattavasti sairaanhoitajan työhön liittyvää ohjausta		
"Ei ole juurikaan mitään asioita toivomuslistalla."	Ei mitään toivomuslistalla	Tyytyväinen ohjaukseen	Negatiivinen ohjauskokemus
"Tyytyväinen jaksooni"	Tyytyväinen jaksooni		
"Ohjaajani oli pois, minulle ei osoitettu uutta ohjaajaa"	Ohjaaja pois, ei uutta ohjaajaa	Työskentely ilman ohjaajaa	
	Välillä työskentely yksin ilman ohjaajaa	Muiden työntekijöiden käytös epäkunnioittavaa	
"Suurimmaksi osaksi sain kokea työkeää käytöstä muilta työntekijöiltä"	Muilta työntekijöiltä työkeää käytöstä		
"Suurimmaksi osaksi sain kokea piittaamattomuutta käytöstä muilta työntekijöiltä."	Muilta työntekijöiltä piittaamattomuutta käytöstä		
"Hieman välinpitämättömyyttä"	Hieman välinpitämättömyyttä		
"Ohjaajallani oli hyvä motivaatio ohjaukseen."	Ohjaajalla hyvä ohjausmotivaatio	Hyvä ohjausmotivaatio	Ohjausmotivaatio vaihtelevaa
"Hyvä motivaatio"	Hyvä motivaatio		
"Omalla ohjaajallani oli ohjausmotivaatiota."	Omalla ohjaajalla ohjausmotivaatiota		
"Yhteistyö sujui."	Yhteistyö sujuvaa	Vaihteleva ohjausmotivaatio	
"Sain paremmat opit muilta työntekijöiltä."	Muilta työntekijöiltä paremmat opit		
"Riippuen päivästä välillä välinpitämätön"	Välillä välinpitämätön		
"Riippuen päivästä...välillä auttavainen "	Välillä auttavainen	Ohjausmotivaation puute	
"Riippuen päivästä... ja ohjaava."	Välillä ohjaava		
"Muilta työntekijöiltä sitä ei löytynyt."	Muilla työntekijöillä ei ollut ohjausmotivaatiota		
"Ohjaajani ei ollut lainkaan ohjauksesta kiinnostunut."	Ohjaaja ei ollut kiinnostunut ohjauksesta		